

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 33: Ad Albium Tibullum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A Siue iactatam religarat vdo

Littore nauim:

Liberum, & musas, Venerémque, & illi

Semper hærentem puerum canebat:

Et Lycum nigris oculis, nigróque

Crine decorum.

O decus Phæbi, & dapibus supremi

Grata testudo Iouis, ô laborum

Dulce lenimen, mihi cumque salue

Rite vocanti.

POSCIMVS] non est dissimulandum in omnibus ferè libris manu scr. reperiri, *Poscimur*.

VACVI] otiosi, feriat, *χορδαῖοντες*.

LVSIMVS] id est, cecinimus, vel (vt Seruius) ad illum Virgilij versum, Tityro, *Ludere quæ vellem calamo permittit agresti* scripsimus: quod mihi minus placet.

LATINVM] cuius ego sum auctor, & princeps.

B LESBIO PRIMVM MODVLATE] id est, qui primùm modulatis, & distinctis sonis temperatus est ab Alcæo. vel quò primùm Alcæus vsus est. sup. Od. 26. *Hunc Lesbio sacrare plectro Teque tuasquedecet sorores.* & Od. 6. lib. 4. *Lesbium seruatepedem, meique Pollicis ictum.* vocem *modulate* ita accipio, vt sit participium *παθητικόν*. cuius contrarij immodulatus. de arte poet. *Non quinis videt immodulata poemata index.* vel sic: *modulate*, id est, qui Alcæo obsecutus, & gratificatus, cantus modulatos edidisti: qui ab Alcæo sumtus, vsurpatus, adhibitus es ad modulandos & canendos versus lyricos.

TAMEN INTER ARMA] omisit alterum, siue, vt sup. Od. 3. *tollere, seu ponere vult freta.* hoc modo. siue inter arma, id est, siue esset in castris, siue in aliquo portu constiterat à longa, & difficili nauigatione conuiescens. Constat autem Alcæum virum militarem, & bellicosum fuisse. Gessit enim bellum cum Atheniensibus, & maxime cum tyrannis. nam Pittacum tyrannum Mitylenis expulit. Od. 12. lib. 2. *Vtrumque sacro digna silentio Mirantur umbra dicere, sed magis Pugnæ, & exactos tyrannos, &c.*

RELIGARAT.] apto & vsitato verbo vsus est. sic Saty. 5. lib. 1. *ac missa pastum retinacula mulo.* *Nauta piger saxo religat.* & Cat. in nupt. Pelei. & Thet. *Perfidus in Cretam religasset nauita funem.* dissimile est illud sup. Od. 5. *Cui flauam religas comam.* Iam quòd ait Horatius hoc loco Alcæum virum militarem interdum res amatorias cecinisse, id testatur Cicero lib. 4. Tuscul. his verbis, *Fortis vir in sua rep. cognitus, quæ de iuuenum amore scripsit Alcæus?*

ET ILLI SEMP. HÆR.] Cupidinem. Neque ab hoc loco aliena, neque fortasse omnibus nota illa est fabula apud Platonem in symposio, qua nouam rationem affert, cur Veneri semper adhæreat Cupido. Scribit igitur Plato, nata Veneri Iouem natalitia Diis præbuisse, atque in eo

conuiuio cum ceteros Deos, tum Porum Metidis filium interfuisse: illum autem largius æquo potum, nectaræque ebrium, in Iouis hortos introiisse, ibiq; obdormiisse: Peniam verò (paupertatem Latini dicunt) quæ ad illud conuiuium medicandi gratia venerat insidias Poro egestate coactâ struxisse, & propter illum cubuisse, vt ab eo (si modò id consequi posset) grauida facta filium pareret: illam igitur à Poro compressam esse, atq; ex eo concubitu grauidam factam, Cupidinem peperisse: Inde euenisse, vt Cupido Venerem potius, quàm matrem, sequatur, illique ministret. Iam cum omnes ferè Cupidinem Veneris filium faciant, Sappho ab alijs dissidens è cælo & terra natum fingit, vt scribit Interpr. Apollon. in lib. 3. Argon.

ET LYC. NIGR. OC. NIGRÓQUE] nigros oculos laudabant veteres illi in pueris, & puellis. Catull. in Acmen. *Salue nec minimo puella naso, Nec bello pede, nec nigris ocellis.* & Horat. epist. ad Pisones, *Spektandum nigris oculis, nigróq; capillo.* Anacreon talcis suo Bathyllo oculos, & capillos depingi iubet. *Λιπαράς κόμης ποίησον τὰ μὲν ἐνδοθεν μελαίνας, τὰ δ' ἐς ἄκρον ἠλιώσας.* deinde paucis versibus interpositis, *Μέλαν ἔμμα γερρόν ἐστο Κεκερασμένον γαλλών;* talem & sua puellæ comam esse vult. *Γράφε τὴν ἐμὴν ἐπαύρα, Γράφε μοι τρίχας τὸ πρῶτον Ἀπαλάς τὴ καὶ μελαίνας.* id est, *Mihi pinge meam puellam, Primùm comas tenellas, Nigrasq; pinge pector.* Itaq; quibus natura nigri non erant oculi, siue fæminis, siue maribus, fæminarum similibus, ij fuligine supercilia denigrabant. Arnob. lib. 2. aduers. Gentis: *Læminas pertunderent aurium, imminuerent fronteis limbis, fuligine oculos obrumbrarent, nec in formis erubescerent masculorum calamistris vibrare casariem.* Homer. *ἐλικώπας* Græcos appellat, id est, *μελανοφθαλμους*, seu nigris oculis, quamuis sciam etiam aliter accipi.

ET DAPIBVS SVPR. GR. TEST.] Itaq; apud Hom. *ἰλ. α.* Apollo cithara canit, cui Musæ voce respondent. *Δαίτωτ' ἔδ' ἐτι θυμὸς ἐδένετο δαίτῃς ἔϊσις, Οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος, ἢν ἔχ' Ἀπόλλων Μουσῶν θ' αἰ δαίδον ἀμειβομένα ὄπι καλῆ.* id est, *Epulabantur, neq; quicquam eis deerat, quod comesse vellent: neque cithara, quam tenebat Apollo: neq; Musæ, quæ ei vicissim voce respondebant.*

DVLCE LEN. MIHI CVMQ.] cumque, & quandoque idem valent. quandoque autem apud hunc poetam sæpe pro quocumque ponitur, vt alibi dicemus. vno nunc exemplo contentus ero. Od. 1. lib. 4. *Et quandoque potentior Largis muneribus riserit amuli: Albanos prope, te, lacus, Ponet Marmoream.* sic igitur hunc locum explicat Porph. ô barbite, mearum curarum, ac molestiarum lenimen mihi suauis, ac iucundum, quotiescumque te euoco, salue. alij salue mihi. &c. ego cumque, puto accipiendum pro quouis tempore. hoc modo: salue duce lenimen mihi quouis tempore te vocanti.

AD ALBIVM TIBVLLUM.

Ode 33.

h iij Nedo-

A Ne doleat sibi riualem iuniorē à
Glycera anteponi.

A *LB* I ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ, neu miserabileis
Decantes elegos, cur tibi iunior
Læsa præniteat fide:
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoën. sed prius Appulis
Iungentur caprea lupis,
Quam turpi Pholoë peccet adultero.
Sic visum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos sub iuga ænea
Sæno mittere cum ioco.
Ipsam me melior cum peteret Venus:
Grata detinuit compede Myrtale
B *Libertina, fretis acrior Adriæ
Curuantis Calabros sinus.*

ALBI NE DOLEAS] Albi ne fortè doleas,
&c. hoc te scire volo, *Insignem tenui, &c.* hæc a-
scripti, ne quis putet, ne hic esse prohibētis particu-
lam. nam hic valet, ne fortè, vel ut ne: ut Ode 4.
lib. 4. *Ne fortè credas, &c.*

PLUS NIMIO MEMOR IMM.] plus nimio,
id est, plus multo. idem epist. 10. lib. 1. *Quem
res plus nimio delectauere secunda, &c.* sic Lucret.
lib. 5. *Nec nimio solis maior rota, nec minor ardor.*
Idem ibid. *Nec nimio tū plus, quam nūc, mortalia se-
cla Dulcia linquebant labentis lumina vite.* Anton.
ad Ciceron. lib. 10. epist. ad Attic. *Sed quia te ni-
mio plus diligo, non possum dissimulare, &c.* Plautus
Bacchid. *Vixisse nimio satius est, quam viuere.* Idem
ibid. *Nimio es tu ad istas res discipul' docilior. Quam
adilla, que te docui, ubi operam perdidisti.*

C **CVR TIBI]** ne supra modum doleas, quod
tibi riuales iunior anteponatur (hæc enim verbi,
præniteat, vis est) seu, quod pluris fiat à Glycera,
quàm tu: id est, quod ei carior sit, & gratior: Insi-
gnem tenui fronte, &c. sic supra verbo simplici
vsus est, Od. 5. *miseri, quibus intentata nites:* id est,
grata es, places, cur, autem eleganter positum pro,
eò quod, ut epist. ad Celsum Albinoua. lib. 1. *Fidis
offendar medicis, irascar amicis, Cur me funesto pro-
perent arcere veterno?* & ita ferè semper loquitur
Horat. paullo aliter M. Tull. ut Verr. de iure di-
cundo. *tamen digna causa esset, cur inimicitias homi-
nis improbissimi susciperem.* cuius rei plura exem-
pla legito ad illum locum, *Cur me funesto, &c.*

**INSIGNEM TENVI FRONTE LYCORI-
D A.]** ostendit, quàm misera sit amantium condi-
cio, qui rarò admodum pari voluntate, mutuòque
amore inter se respondent. Lycoris (inquit) Cyri
amore incenditur: Cyrus à Lycoride abhorret, in
Pholoën, à se alienam, ppenfior, quæ eò tibi dico,

ne forte doleas. &c. Nam hæc pendet & apta sūt ex D
superiorib' vt diximus. hæc animorū & voluntatū
in amantibus dissensionem ac discordiam pulcher-
rimè describit Lodoicus Ariostus, poëta Italus,
versibus Italico sermone scriptis: quos, quia in his
cōmentariis alium sermone, quàm, quo olim La-
tini utebantur, inculcare, indecorum esse puto,
verti hoc modo: *Improbe amor, puer iniustissime:
cur ita rarò Nostra à te efficitur voti sententia com-
pos? Cur ita delectat te, perfide, corda duorum Cernere
dissidiis inter se infesta superbis? Arces me à liquidisq,
vadis, & gurgite tuto. Pertrahis in rapidòsque amneis.
cacàsque lacunas. Que me vltro petis, hinc reuocas,
aliòque retorques: Que fugit, huius me tabescere
cogis amore.* Ad eandem sententiam pertinent hī
Moschi versus, *Ἡρα Πάν Αχώς τὰς γάρονος, ἦρα δ' Αχώ
Σκίρτη σατύρο. σατύρος δ' ἐπιμαίνο Λύδα. Ως Αχώ
Πάντα, πόντι σατύρος φλέγεν Αχώ. Καί Λύδα σατύρονον. ἔρω
δ' ἐσμίχρη ἀμοιβῶν.* id est, *Echonem ardebat vicinam
Pan, satyrum Echo Lasciuum, satyrum Lyde flagrabat
amore, Quantum Echo Panem, Pantantum Echo-
na coquebat: Tam Lyde satyrum, perdebat talio
amorem.* Ταῦτα δ' ἐπι ἐπόρσειν ἐμοί Φυλλιδίος ὁ Οὐραίου,
ἀνὴρ πάνυ πεπαιδευμένος.

TENVI FRONTE] sic epist. 2. ad Mæcen.
lib. 1. *reddes Forte latus, nigros angust a frōte capillos.*
SED PRIUS APPVLIS] sic Ode 16. Epod.
*Nonaque monstra iunxerit libidine Mirus amor,
iuuet ut tigreis subsidere cervis. Adulteretur & co-
lumba miluio.* significat autem, Cyrum numquam
Pholoapotiturum.

QVAM TURPI] quàm Cyro amatori Pho-
loë gratificetur, & morem gerat. sic infra amato-
rem, adulterum appellat, Ode 36. *nec Damalis
nouo Diuelleretur adultero.* sic Catull. ad Furium &
Aurel. *Cum suis viuat, valeatque mæchis.* & Plaut.
in Mil. glor. *herus meus ita magnus mæchus est mu-
lierum, ut neminem fuisse, neque futurum credo. tur-
pem autem accipe, non quod reuera sit turpis, sed
quod citalis videatur: vel refer ad animi turpitu-
dinem.*

SIC VISVM VENERI] sic loquebantur ve-
teres in rebus parum secundis, & calibus aduersis:
Virg. lib. 3. *Postquam res Asia, Priamig, euertere
gentem Immeritam visum superis.* Idem 2. *Diis ali-
ter visum.* Idem ibid. *Si nihil ex tanta superis placet
vrbe relinqui.* Homer. *il. β. οὕτω πεδὶ μέλλει ὑπομε-
νεί φίλον εἶναι.* qui versus iteratur & *il. ιάτα,* & alibi.
Idem *il. v. ἀλλὰ ποῦ οὕτω Μέλλει δὴ φίλον εἶναι ὑπερμένει
κρονίον.* Et Plautus Amphitr. *Ita diis est placitum,
voluptati ut mæror comes consequatur.*

CVI PLACET IMP. FORMAS, ATQVE]
sine dubio ex formarum, aut animorum dissimi-
litudine nascitur amoris inæqualitas, atque ad eò
alienatio ac dissensio. cum vel deformis formo-
sam, vel senex puellam, vel quis alius ingenio &
moribus disparem amat. Quoniam autem non
sæpe contingit, vt pares ætates, formæ, naturæ,
mores, ingenia copulentur inter se, & ad amandū
fese applicent: iccirco quamplurimi existunt in
amore naufragi, & calamitosi, & vt Græci appel-
lant, *δυσίρωτες:* pauci admodum, quibus omnia
ex animi sententia procedant.

A SVB IVGA AENEAE] sub coniunctionem inæqualem, ac disparem, duramque seruitutem. Est enim durissimum seruitutis genus eam amare, quæ aspernetur amantem. *aeneae* autem scriptum reperitur in cod. Donati & Faëni sine aspirationis nota in secunda syllaba: quam scripturam secutus sum. nam & Aulus Gell. lib. 2. cap. 4. testatur nomen *aëna* in libro mirandæ vetustatis 2. *Aeneid*, scriptum fuisse sine aspiratione. Idem tamen ascribit aspirationis notam postea esse appositam.

SÆVO] χαλεπῶ, difficili, immiti, vt supra Ode 19. *Mater sana Cupidinum*. hæc enim vis est nominis, sæuus. sic & Ode 29. lib. 3. *Fortuna sano leta negotio*. & epist. ad Iul. Florum lib. 2. *ne mea sanus Iurgares, ad te quod epistola nulla veniret*. & Saty. 2. lib. 2. *hic neque seruis Albuci senis exemplo, dum munia didit, Sæuus erit*. sup. Od. 12. *Sana paupertas*. infra Ode 35. *sana necessitas*. epist. ad Lollium lib. 1. *Utpuerum credas sano dictata magistro Reddere*. Lucretius lib. 3. *sanas tolerare procellas*. Terentius Phorm. *Conclusam hic habeo uxorem sanam*. Ex quo sanuitia, asperitas quædam, & iracundia, χαλεπότης. Ode 12. lib. 2. *dum fragrantia detorquet ad Oscula Cervicem, aut facili sanuitia negat*. Virgil. *Aeneid*. 1. *sæuūq; ambobus Achillem*. & 2. *hic sæuus tendebat Achilles*. & verbum sanuire χαλεπαίειν. Saty. 2. *Sæuiat, atque novos moueat fortuna tumultus*, &c. & Ode. 3. lib. 3. *Dum longus inter sæuiat Ilium, Romamque pontus*. Plautus Epidico: *sed memento, si quid sæuiunt senes, suppetias mihi cū sorore ferre*. Virg. *Æn*. 6. *ne sæui magna sacerdos*.

Ioco] Iocum, Deum hoc loco accipio. vt supra Ode 2. *Quam Iocus circumuolat, & Cupido*: vt fit, cui Veneri, vnâ cum sæuo Cupidine, placet impares & discordes formas inter se iungere. Sed Passeratius mauult iocum hic poni pro re ludicra & oblectamento Veneris: vt Od. 2. huius libri, bellum Martis ludum appellauit: *Heu nimis longo satiate ludo*. similia sunt illa: Od. 29. lib. 3. *Fortuna sano leta negotio, Ludum insolentem ludere pertinax*. & Ode 1. lib. 2. *Ludumque fortuna*, &c. & Od. 28. huius lib. *Dant alios furie sano spectacula Marti*, &c.

C IPSVM ME MELIOR] cum ego ipse ab elegantiore & commodiore puella vltro expeterer, Myrtala tamen difficili, sæua, iracundæ, à me alienæ seruebam: quæ mihi seruitus erat iucunda.

GRATA DETINUIT COMP. MYRT.] id est, grata seruitute. duo inter se coniunxit propemodum repugnantia. nam vix credibile est cuiquam seruitutem & compedes esse gratas. Et tamen hoc in amore euenit, quale est illud γλυκύπικρον. Ita autem gratæ sunt amantibus compedes, vt seruis dulcis est seruitus sub eo domino, vnde aliquid emolumentum sperant. Nam vt hi emolumentum spe capti dominorum sæuitiam perferunt: sic illi dominarum suarum amore irretiti, vnde sibi incredibileis voluptates promittunt, earum asperitatem æquo animo ferunt. hic igitur nomen *compedis* seruitutem significat: epithetum autem *grata* ei adiunctum declarat, amanteis libenter, & iucunde puellis ijs, quarum amore deuincti sunt, seruire, quantumuis difficiles sint, atque illibera-

les. sic Oda 11. lib. 4. *tenetque grata Compede vincitum*. Verbis proprijs amantium seruitutem, & puellarum dominationem demonstrauit Oda 8. lib. 2. *Adde quod pubes tibi crescit omnis: Seruitus crescit noua, nec priores Impia tectum domina relinquunt Sape minati*. alia translatione dixit epist. ad Iul. Flor. lib. 1. *Thracæne vos, Ebrusque nivali Compede vincitum*, &c.

ACRIOR] iracundior, vt Ode 9. lib. 3. *Improbior iracundior Adria*. ὑπερβολῆ.

CURVANTIS CALAB. SINVS] id est, sese in Calabriam insinuantis.

Ode 34.

Pœnitere se, quod, dum Epicuræam disciplinam sectaretur, parum studiose Deos coluerit.

PARCUS DEORVM cultor, & infrequens,
 Insanientis dum sapientiæ
 Consultus erro, nunc retrorsum
 Vela dare, atque iterare cursus
 Cogor relictos. namque Diespiter
 Igni corusco nubila diuidens,
 Plerumque per purum tonanteis
 Egit equos, volucrémque currum:
 Quo bruta tellus, & vaga flumina,
 Quo Styx, & inuisi horrida Tanari
 Sedes, Atlanteusque finis
 Concutitur. valet ima summis
 Mutare, & insignem attenuat Deus,
 Obscura promens. hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto
 Sustulit: hic posuisse gaudet.

PARCVS DEORVM] Dicit se, qui antea non satis piè, neque religiose deos immortalis coluerit, Cyrenaicæ & Epicurææ sectæ præceptis ac decretis imbutus, sententiam, consiliūque nunc necessarium mutare, Deorum metu non inani perterritum.

INSAN. DVM SAP.] consultus sapientiæ sic dictum, vt dicimus, iuriconsultus. Sapientiam autem insanientem intelligit Epicuræam, aut Cyrenaicam, quæ præter cetera, docet contemnere omnem religionem. venustè autem insanientem sapientiam dixit Græcorum exemplo: apud quos crebrum est hoc genus loquendi. Eurip. in Hecuba, νύμφην ἀνυμφον, παρθένον τ' ἀπαρθένον. Sopho. in Aiace: ἐχθρῶν ἀδωρα δῶρα. Oppianus ἀλιευτ. δῶρα δὺσδωρα. Iterum Sophocl. γάμοι ἀγάμοι. Idem in Electra: μήτηρ ἀμήτωρ. Aristoph. βίος ἀβίωτος. & Hom. ὀδυσα. σ. ἢ τὰ χαίρος αἴρος ἐπίσασσον χακὸν ἔξει. & ὀδυσα. ψ. μήτηρ δὺσμητηρ. & illud: ἀχαίρις ἀβραδύτως, ἀχαίρις χαίρις.

h iij qua